

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Gymnázium, Brno, Slovanské náměstí 7
Šablona:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Název projektu:	Inovace výuky na GSN prostřednictvím ICT
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0940
Autor:	Kamila Novotná
Tematická oblast:	Latinská gramatika: Lexikologie a lexikum
Název DUMu:	XIX. Historické a literární výroky
Kód:	VY_32_INOVACE_LA.2.19
Datum:	6.6.2013
Cílová skupina:	Žáci středních škol
Klíčová slova:	antické citáty – slavné latinské výroky – historické citáty – historické výroky
Anotace:	Tento soubor reprezentuje nejčastější citované výroky historických a literárních osobností antiky

Obtížnost: *** (z možných *****)

Časová náročnost: 2 vyučovací hodiny nikoli souvisle

XIX. Historické a literární výroky

HISTORICKÉ CITÁTY

Hannibal ante portas Hannibal před branami

Cato starší: *Ceterum autem censeo Carthaginem esse delendam* Ostatně soudím, že Kartágo musí být zničeno.

Cicero: *Quo usque tandem abutere, Catilina, patientia nostra?* Jak dlouho, Catilino, budeš zneužívat naší trpělivosti?

Caesar: *Alea acta est* Kostky jsou vrženy.(sg!)

Caesar: *Veni, vidi, vici* Přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem.

Vloženo do úst Caesarovi ex post: Divide et impera Rozděluj a panuj. (**Niccolo Macchiavelli**)

Caesar: *Et tu, mi fili* I ty, můj synu

Augustus: *Vare, Vare, redde mihi meas legias* Vare, Vare vrať mi moje legie.

Titus Flavius Vespasianus: *(Pecunia) non olet* (Peníze) nesmrdí

Titus: *Diem perdidit* Promarnil jsem den.

(Domitianus): *Damnatio memoriae* Zatracení, prokletí památky.

CONCORDIA ORDINUM = svornost stavů (tj. senátorů, jezdců a „dobrých občanů“ = *boni cives*)

CONCORDIA SENATUS = svornost senátu s císařem – za *Nervy*

CONCORDIA EXERCITUUM za *Traiana (na mincích)*

Sen Konstantina Velikého: *in hoc signo vinces* v tomto znamení zvítězíš

LITERÁRNÍ CITÁTY

Cato *rem tene, verba sequentur* drž se (obsahu) věci, slova budou následovat

Catullus: *Odi et amo. Nescio, sed fieri sentio et excrucior...* (čti: *odet amo ... senciet*)
nenávidím a miluji. Nevím, ale cítím, že je to tak a mučím se tím. (Elegické distichon)

Vergilius: *audaces fortuna iuvat* štěstí podporuje odvážné

Vergilius: *timeo Danaos et dona ferentes* Bojím se Danaů, i když přinášejí dary

Vergilius: *sic itur ad astra* tak se jde ke hvězdám

Horatius: *Graecia capta ferum victorem cepit et artes intulit agresti Latio* Poddané Řecko si podmanilo divokého vítěze a vneslo umění (vzdělání) do nevzdělaného Latia.

Horatius: *Carpe diem, quam minimum credula postero* Užívej dne, co nejméně důvěřuj zítřku

Horatius: *Aurea mediocritas* Zlatá střední cesta.

Horatius: *Ridentem dicere verum* Říkat pravdu s úsměvem

Horatius: *aequam memento rébus in arduis servare mentem* zachovek klidnou mysl v nesnadných dobách

Tacitus: *Sine ira et studio* Bez hněvu a náklonnosti

Quintilianus: *Satura quidem tota nostra est* Satira je celá naše

Iuvenalis: *difficile est satiram non scribere* je těžké nepsat satiru

Cvičení ad XIX:**1. Historické citáty zařad' do období a uveď autora****a) česká verze**

	<i>chronologie</i>	<i>autor</i>
Hannibal před branami		
Promarnil jsem den.		
Svornost senátu s císařem		
Kostky jsou vrženy.(sg!)		
Přišel jsem, viděl jsem, zvítězil jsem.		
V tomto znamení zvítězíš		
I ty, můj synu		
Vare, Vare vrať mi moje legie.		
(Peníze) nesmrdí		
Svornost stavů, tj. senátorů, jezdců a „dobrých občanů“		
Jak dlouho, Catilino, budeš zneužvat naší trpělivosti?		
Rozděluj a panuj		
Ostatně soudím, že Kartágo musí být zničeno.		
Zatracení, prokletí památky.		

b) Latinskou verzi seřad' chronologicky (Očísľuj)*Vare, Vare, redde mihi meas legias**Hannibal ante portas***CONCORDIA EXERCITUUM***Damnatio memoriae**(Pecunia) non olet***CONCORDIA ORDINUM***Ceterum autem censeo Carthaginem esse delendam Et tu, mi fili**Quo usque tandem abutere, Catilina, patientia nostra?**Alea acta est***CONCORDIA SENATUS**

Diem perdidit

Veni, vidi, vici

in hoc signo vinces

Divide et impera

2. Dokážeš vysvětlit tyto výroky v souvislostech?

3. Literární citáty: Přiřaď k latinskému textu správný překlad i autora:

Iuvenalis, Horatius (4), Tacitus, Catullus, Cato, Vergilius (3), Quintilianus.

autor

	<i>rem tene, verba sequentur</i>	drž se (obsahu) věci, slova budou následovat
	<i>Aurea mediocritas</i>	(čti: <i>odet amo ... senciet</i>) nenávidím a miluji. Nevím, ale cítím, že je to tak a mučím se tím. (Elegické distichon)
	<i>Graecia capta ferum victorem cepit et artes intulit agresti Latio</i>	Užívej dne, co nejméně důvěřuj zítřku
	<i>Sine ira et studio</i>	Bez hněvu a náklonnosti
	<i>aequam memento rébus in arduis servare mentem zachovek</i>	klidnou mysl v nesnadných dobách
	<i>timeo Danaos et dona ferentes</i>	Satira je celá naše
	<i>difficile est satiram non scribere</i>	je těžké nepsat satiru
	<i>audaces fortuna kývat</i>	štěstí podporuje odvážné
	<i>Carpe diem, quam minimum credula postero</i>	Poddané Řecko si podmanilo divokého vítěze a vneslo umění (vzdělání) do nevzdělaného Latia.
	<i>Odi et amo. Nescio, sed fieri sentio et excrucior</i>	Zlatá střední cesta.
	<i>sic itur ad astra</i>	Říkat pravdu s úsměvem
	<i>Satura quidem tota nostra est</i>	Bojím se Danaů, i když přinášejí dary

	<i>Ridentem dicere verum</i>	tak se jde ke hvězdám
--	------------------------------	-----------------------

Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech středních škol. Jakékoli další využití podléhá autorskému zákonu.

BIBLIOGRAFIE

Stiebitz, F. *Stručné dějiny římské literatury*. Praha 1977. (Skriptum Univerzity J. E. Purkyně v Brně)
Encyklopedie antiky. Praha 1973.